

ENERGIE ZORG & WELZIJN
SMART CITIES WATER
SMART INDUSTRY
CIRCULAIRE ECONOMIE

Commissieplan 2019

Normsubcommissie 349 164 02 'Functionele eigenschappen
leidingwaterinstallaties'

COMMISSIEPLAN 2019

NORMSUBCOMMISSIE
349 164 02 'Functionele eigenschappen leidingwaterinstallaties'

DATUM
2019-02-15

NEN

Postbus 5059
2600 GB Delft

Vlinderweg 6
2623 AX Delft

015 2 690 324
bi@nen.nl
www.nen.nl

Nederlands Normalisatie Netwerk

1 Algemene gegevens

1.1 Commissie

349 164 02 'Functionele eigenschappen leidingwaterinstallaties'

1.2 Werkgebied

NEN 1006 'Algemene voorschriften voor leidingwaterinstallaties'

De voornaamste taak van onze commissie is het actueel houden van NEN 1006 en participeren op nationaal en internationaal niveau aan normalisatie op het vlak van leidingwaterinstallaties. In Nederland is NEN 1006 de leidraad voor de aanleg, het beheer en het onderhoud van veilige drinkwaterinstallaties. Een drinkwaterinstallatie is de laatste schakel in het transport van drinkwater naar de gebruiker. En ook die laatste schakel moet betrouwbaar zijn. Alleen zo blijft het in ons land de normaalste zaak van de wereld dat water uit de kraan zo gedronken kan worden.

NEN 1006 gaat over goed ontwerp, aanleg en gebruik van leidingwaterinstallaties, zowel in woningen als voor collectieve installaties. Er zijn specifieke eisen gesteld aan huishoudwaterinstallaties en het gebruik hiervan. De norm wordt twee keer per jaar geëvalueerd met vertegenwoordigers van de Ministeries van Infrastructuur & Milieu en Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De normsubcommissie volgt de ontwikkeling van NEN 2767 (conditiemeting bouw) en NPR 8040 (conditiemeting installaties). Daarnaast is de normsubcommissie actief betrokken bij het opstellen van Europese normen. Hierbij gaat het vooral om het handhaven van de goede kwaliteit die men in Nederland gewend is en het voorkomen van problemen bij het verplicht moeten overnemen van Europese eisen. De Europese werkgroep CEN/TC 164/WG 2 'Internal systems and components', werkt aan een normenreeks EN 806 deel 1 t/m 5 en een technisch rapport betreffende legionellapreventie.

1.3 Belang

1.3.1 Doelstelling

Deze normsubcommissie is verantwoordelijk voor het monitoren en het geven van input op het nationale en internationale normalisatieproces op het gebied van leidingwaterinstallaties. Normalisatie op het gebied van drinkwater in het algemeen en normen over voorschriften voor leidingwaterinstallaties in het bijzonder, zijn van

DATUM
2019-02-15

belang voor de Nederlandse watersector. Door middel van normen worden minimumeisen gesteld aan het ontwerp, de aanleg en het beheer van leidingwaterinstallaties. Doel van de normcommissie is haar norm(en) zo op te stellen dat de volksgezondheid, veiligheid en doelmatigheid worden gewaarborgd.

1.3.2. Motivatie

Normen zijn algemeen erkende documenten en voldoen aan normen wordt als kwaliteitskenmerk gezien. Normen zorgen dus voor een beter kwaliteitsniveau in de markt. Bovendien vormen normen vaak de basis voor verdere eisenstellende documenten zoals beoordelingsrichtlijnen die ten gronde liggen aan certificatie en stimuleren ze verbetering van de kwaliteit.

Deelname aan het normalisatienetwerk brengt veel voordelen mee. Deelnemers hebben rechtstreeks invloed op het vormgeven van bepalingsmethoden en functionele eigenschappen van de installaties. Daarnaast levert deelname vaak een kennisvoorsprong tegenover niet deelnemende partijen op. Een groot deel van de Nederlandse watersector is in het normalisatienetwerk vertegenwoordigd. Deelname aan dit netwerk betekent contact met andere marktpartijen zonder concurrerende sfeer en met een gemeenschappelijk doel. Dit levert nieuwe contacten, innovaties en ideeën op.

1.3.3. Regelgeving

Veel van het werk in deze normsubcommissie is gerelateerd aan nationale en Europese Wet- en Regelgeving. Het Bouwbesluit en de drinkwaterwetgeving wijzen NEN 1006 in zijn geheel aan. Dit loopt via de Regeling Bouwbesluit, waar de desbetreffende geldende versie(s) van NEN 1006 vastgelegd zijn (op de niveaus bestaande bouw en nieuwbouw).

De Drinkwaterwet regelt de productie en distributie van drinkwater door drinkwaterbedrijven. De wet geeft de kaders waaraan de drinkwatersector zich moet houden. De feitelijke technische invulling en de te nemen maatregelen worden beschreven in het Drinkwaterbesluit en de vier ministeriële regelingen.

Naast de drinkwaterwetgeving en het Bouwbesluit, zijn de volgende documenten van belang:

- Wet Openbare Aanbesteding, waarin eisen worden gesteld aan overheidsinstellingen incl. bedrijven in de watervoorziening omtrent aanbesteden en inkopen.
- WD 'Drink Water Directive', waarin de Europese Commissie regelgeving voorschrijft voor de kwaliteit van ons drinkwater.

Naar verwachting treedt in 2021 de Omgevingswet in werking. De Drinkwaterwet zal voorlopig blijven bestaan, maar met het in werking treden van de Omgevingswet

DATUM
2019-02-15

komen veel andere wetten te vervallen die direct of indirect invloed hebben op drinkwater. Het is daarom heel belangrijk om de kwaliteit van het drinkwater te blijven bewaken. Normen zijn daarvoor een middel.

2 Commissiestructuur en relaties

2.1 Nationale structuur

Commissie	Naam
352	Beleidscommissie Bouw
349164	Drinkwatervoorziening
349164 02	Functionele eigenschappen leidingwaterinstallaties

2.2 Internationale relaties

Commissie	Naam	Binding
CEN/TC 164	Water Supply	
CEN/TC 164/WG 2	Internal systems and components	Dhr. R. Derwort Dhr. S. Gelynse Dhr. L. Treur

Toelichting.
Voor CEN commissies geldt dat de normcommissie advies en stemrecht heeft op de genoemde Europese ontwikkelingen.

3 Commissiesamenstelling en stakeholdercategorieën

Ledenbestand per 01-02-2019

Naam persoon	Werkgever	Belanghebbende	Rol	Stakeholder categorie
Dhr. R. Langen	Evides N.V.	Vereniging van Waterbedrijven in Nederland	Voorzitter	6b
Mevr. K. Volleman	NEN	-	Secretaris	-
Dhr. P. Berends	N.V. Waterbedrijf Groningen	Vereniging van Waterbedrijven in Nederland	Lid	6b
Dhr. E. van der Blom	Uneto-Vni	UNETO-VNI - Sanitaire Techniek	Lid	5a
Dhr. W. Derwort	Kiwa N.V.	Kiwa N.V.	Lid	7/8
Dhr. G. Dijkstra	Aquacombi Nederland	Aquacombi Nederland	Lid	5a

DATUM

2019-02-15

Dhr. S. Geleynse	Kiwa N.V.	Vereniging van Waterbedrijven in Nederland	Lid	6b
Dhr. N. van Ginkel	NUON Warmte	NUON Warmte	Lid	5a
Dhr. R. van der Heijden	BWT Nederland N.V.	ENVAQUA	Lid	4b/3
Dhr. R. van den Heuvel	Woningcorporatie Bo-EX	Woningcorporatie Bo-EX	Lid	4a
Dhr. S. van 't Hof	Rijksvastgoedbedrijf	Rijksvastgoedbedrijf	Lid	2a
Dhr. O. Leever	Leever Installatie Adviseurs B.V.	Leever Installatie Adviseurs B.V.	Lid	3a
Dhr. E. Leiting	Kalsbeek B.V.	Kalsbeek B.V.	Lid	4a
Dhr. C. Meijer	Rada Sanitairtechniek B.V.	TVVL	Lid	7
Dhr. O. Offringa	Wavin Nederland B.V.	Bureauleiding	Lid	7
Dhr. L. Treur	Gemeente Amsterdam	Vereniging van Waterbedrijven in Nederland	Lid	6b
Mw. I van Veelen	ISSO	ISSO	Lid	10
Dhr. C. Verlinden	Viega Technology GmbH & Co KG	Viega Nederland B.V.	Lid	6a
Dhr. E. Vroegh	IthoDaalderop B.V.	FME-VEDIB	Lid	5b
Mevr. F. Collens	Kiwa N.V.	Kiwa N.V.	Obs. lid	6b
Dhr. R. van Os	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Obs. lid	9
Dhr. W. Reinhold	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Obs. lid	

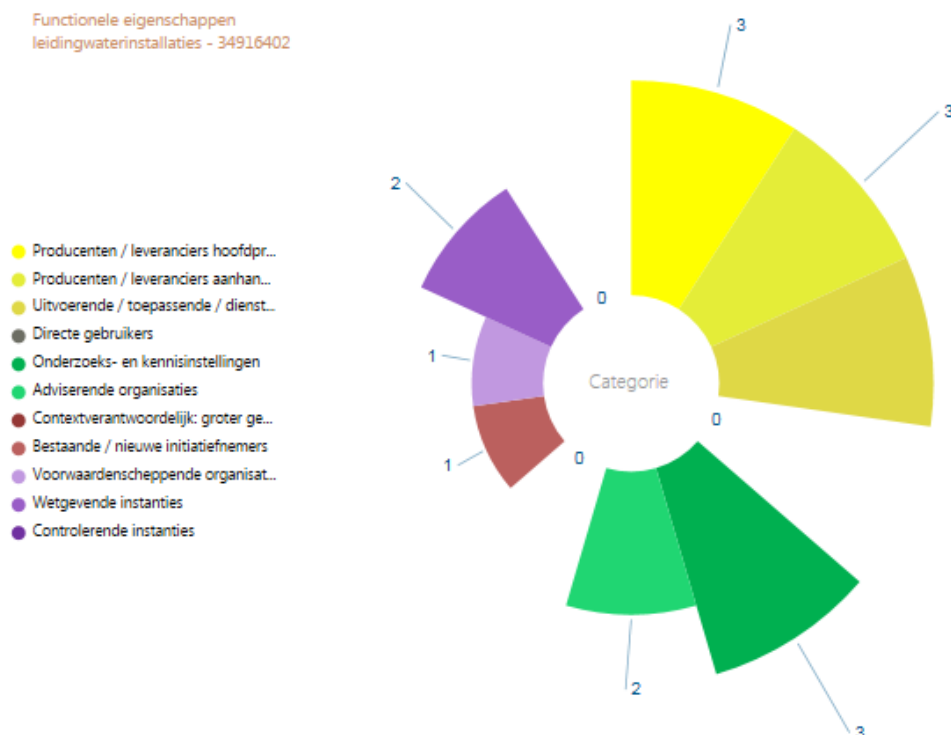
Visualisatie stakeholderparticipatie

In het onderstaande figuur is visueel de mate van deelname van de verschillende stakeholder categorieën weergegeven.

DATUM

2019-02-15

Functionele eigenschappen
leidingwaterinstallaties - 34916402

Ontbrekende belangrijke stakeholdercategorieën

Stakeholdercategorie	Reden van niet-deelname
Directe gebruikers	
Contextbepalers groter geheel	

Verklaring van de stakeholdercategorieën

	Stakeholders	Omschrijving
1a	Directe gebruikers	Eindgebruiker van dienst, proces of product.
1b	Brancheorganisaties directe gebruikers	Als groep, in de vorm van belangenorganisaties.
2a	Voorwaarde scheppende organisaties/opdrachtgevers	Organisaties die de voorwaarden bepalen waaraan het product of dienst moet voldoen. Bijv. opdrachtgevers. Wetmatige voorwaarden worden door wetgevende instanties bepaald (zie onder 9).
2b	Brancheorganisaties van voorwaarde scheppende partijen	
3a	Adviserende organisaties	Organisaties die andere belanghebbenden inhoudelijk kunnen adviseren (bijv. ingenieursbureaus, adviesbureaus, consultancy).
3b	Brancheorganisaties van adviserende partijen	

DATUM
2019-02-15

4a	Uitvoerende/toepassende/dienstverlenende organisaties	Productnormalisatie: organisaties die het product gebruiken/toepassen in hun dienstverlening naar de eindgebruiker toe (bijv. aannemer, installateur). Dienstennormalisatie: organisaties die een proces of dienst verlenen aan de eindgebruiker (bijv. schuldhulpverlener).
4b	Brancheorganisaties van uitvoerende/dienstverlenende/toepassende partijen	
5a	Producenten/leveranciers van hoofdproduct	Bij productnormalisatie is dit de hoofdproducent/hoofdleverancier. Bij dienstennormalisatie wordt deze categorie niet gebruikt. De rol van 'producent/leverancier' wordt vervuld door de uitvoerende, dienstverlenende organisatie.
5b	Brancheorganisaties van producenten/leveranciers van hoofdproduct	
6a	Producenten/leveranciers van aanhangende producten en diensten	Bij productnormalisatie betreft dit producenten/leveranciers van producten die als grondstof, halffabricaat of rest-/afvalstof in de productketen voorkomen. Bij dienstennormalisatie betreft het de aanbieders van aanvullende diensten.
6b	Brancheorganisaties van producenten/leveranciers van aanhangende producten en diensten	
7	Onderzoek- en kennisinstellingen	Instellingen die zonder direct commercieel belang kennisleverancier zijn of onderzoek verrichten. Bijv. onderwijsinstellingen, laboratoria, onderzoeksinstituten.
8	Controlerende instanties	Bijv. inspectiediensten, certificeringinstellingen.
9	Wetgevende instanties	Overheden.
10	Bestaande/nieuwe initiatiefnemers	Partijen die alternatieve initiatieven ondernemen vergelijkbaar met NEN (normen, certificatieschema's, richtlijnen etc.).
11	Contextbepalers groter geheel	Organisaties (bijv. stichtingen, platforms) die op generieke wijze betrokken zijn.

4 Publicaties

4.1 Nationaal

NEN 1006:2015/A1:2018 'Algemene voorschriften voor leidingwaterinstallaties'

NEN 6922:2001 nl Waterprestatie van woningen - Bepalingsmethode

4.2 Europees

NEN EN 806 series Eisen voor drinkwaterinstallaties in gebouwen

NEN EN 15975-2:2013 (en) Veiligheid van drinkwater levering - Richtlijnen voor risico- en crisismanagement - Deel 2: Risicomanagement

DATUM
2019-02-15

4.3 Internationaal

Geen normen.

5 Ambitie, doelstellingen en diensten - Het Serviceprofiel

Jaarlijks wordt een klanttevredenheidsonderzoek gehouden onder de normcommissieleden van NEN. Hieruit blijkt dat NEN meer duidelijkheid moet geven over de toegevoegde waarde. Dit doen we door middel van het Serviceprofiel.

In het Serviceprofiel wordt de dienstverlening van NEN aan de normcommissie vastgelegd. Het maakt de behoefte van de normcommissie inzichtelijk, waardoor NEN zijn toegevoegde waarde voor de normcommissie kan optimaliseren. Mensen en middelen kunnen zo effectief en efficiënt mogelijk worden ingezet.

Waar bestaat het Serviceprofiel uit?

Het Serviceprofiel is een afspraak op het niveau van de normcommissie. Het gaat om de toegevoegde waarde van de dienstverlening van NEN voor normcommissies. Individuele afspraken met commissieleden worden hierin niet meegenomen.

Het profiel bestaat uit vier aspecten:

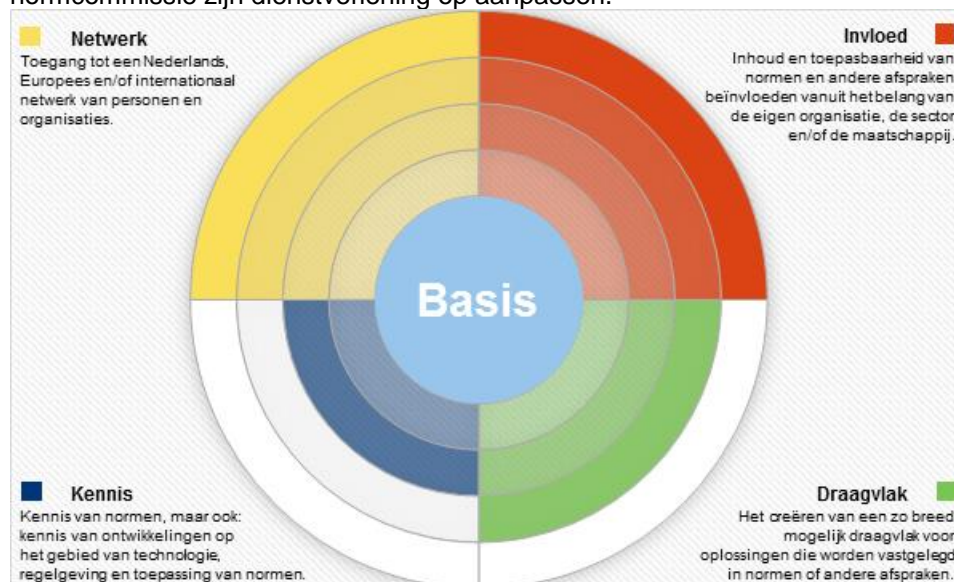
- **Invloed:** inhoud en toepasbaarheid van normen en andere afspraken beïnvloeden vanuit het belang van de eigen organisatie, de sector en/of de maatschappij.
- **Draagvlak:** het creëren van een zo breed mogelijk draagvlak voor oplossingen die worden vastgelegd in normen of andere afspraken.
- **Netwerk:** toegang tot een Nederlands, Europees en/of internationaal netwerk van personen en organisaties.
- **Kennis:** kennis van normen, maar ook kennis van ontwikkelingen op het gebied van technologie, regelgeving en toepassing van normen.

Onder ieder aspect zijn verschillende diensten van NEN gecategoriseerd. Ieder aspect is opgedeeld in een basis serviceniveau en in aanvullende niveaus. Aan iedere normcommissie wordt ten minste het basis dienstverleningsniveau geleverd. Het is aan de commissieleden om te bespreken of zij behoefte hebben aan aanvullende dienstverlening.

Door de grafische weergave van het Serviceprofiel wordt het belang van de vier aspecten voor de normcommissie inzichtelijk. NEN kan hierin overleg met de

DATUM
2019-02-15

normcommissie zijn dienstverlening op aanpassen.

6 Werkprogramma, doelstellingen en geplande activiteiten

6.1 Nationaal werk

Herziening NEN 1006

In 2018 is de definitieve versie van de herziene NEN 1006 'Algemene voorschriften voor leidingwaterinstallaties' gepubliceerd (1006:2015/A1:2018). De wijzigingen hebben met name betrekking op de hoogte van de warmtapwatertemperatuur. Onder specifieke randvoorwaarden mag een versoepeling van de richtlijnen worden toegepast omtrent de hoogte van de warmtapwatertemperatuur. Hiermee wordt ingespeeld op verdere energiebesparing en wordt toepassing van nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt.

Ook voor 2019 heeft de NsC zich ten doel gesteld actief deel te nemen aan de discussie over de verlaging van de warmtapwatertemperatuur. Met toekomstige alternatieven en technische ontwikkelingen wordt de NsC verwacht hierover een eenduidig standpunt in te nemen. Hiertoe is de ad hoc werkgroep opgericht die NsC adviseert over dit vraagstuk. Indien gewenst zal deze werkgroep in 2019 opnieuw bij elkaar komen.

6.2 Europese ontwikkelingen

CEN/TC 164 WG2 heeft besloten tot herziening van de EN 806 serie 'Eisen voor drinkwaterinstallaties in gebouwen'. Deze herziening heeft betrekking op het aanpassen van de structuur van de 806 serie. De bestaande structuur met vijf

DATUM
2019-02-15

normdelen zal worden teruggebracht naar vier. Daarnaast zal naar verwachting ook legionellapreventie worden opgenomen in de norm. Een onderwerp nu nog apart wordt behandeld in een technical specification. Deze herziening zal mogelijk gevolgen hebben voor NEN 1006 welke is gebaseerd op de EN 806 serie.

7 Evaluatie en voortgangsrapportage

Warmtapwatertemperatuur

Een belangrijk punt van discussie is de verlaging van de warmtapwatertemperatuur. De verwachting is dat op basis van energiebesparende alternatieven deze discussie de komende jaren zal blijven bestaan. Met de herziening van NEN 1006 heeft de NsC onder bepaalde randvoorwaarden een versoepeling mogelijk gemaakt van de eisen omtrent de hoogte van de warmtapwatertemperatuur.

Wijziging Drinkwaterbesluit omtrent legionellapreventie

Sinds de wijziging van het Drinkwaterbesluit met betrekking tot legionellapreventie is er onduidelijkheid over de interpretatie van de 'Regeling legionellapreventie in drinkwater en warm tapwater' in relatie van NEN 1006. De onduidelijkheid gaat met name over de frequentie waarmee prioritaire installaties gespoeld dienen te worden. De 'Regeling legionellapreventie' beschrijft enkel de maatregelen omtrent legionellapreventie, waarvoor het inderdaad is toegestaan te spoelen met een lagere temperatuur en minder frequent dan één keer per week. NEN 1006 daarentegen, heeft een bredere insteek en omvat minimumeisen omtrent de algehele drinkwaterkwaliteit; bacteriën, geur, smaak en kleur, waardoor er vaker en met een hogere temperatuur gespoeld dient te worden.

NTA 8800

Momenteel wordt er gewerkt aan het opstellen en implementeren van nieuwe energieprestatie-eisen voor gebouwen. Een verlaging van de warmtapwatertemperatuur is onderwerp van discussie. Eind december 2017 heeft Itho Daalderop een position paper geschreven voor de DHPA (Dutch Heat Pump Association) over de interpretatie van de ministeriële aanwijzing van NEN 1006 in de gewijzigde Regeling Bouwbesluit van 1 januari 2017. Het huidige Bouwbesluit stelt geen eenduidige specifieke minimumeisen aan de temperatuur aan energieprestatieberekeningen. In het position paper wordt daarom de vraag voorgelegd aan welke DWH-temperatuureisen (domestic hot water) moeten worden voorgeschreven in de nieuwe energieprestatie-eisen.

COMMISSIEPLAN 2018
349 164 02 'Functionele
eigenschappen
leidingwaterinstallaties'

DATUM
2019-02-15

In reactie hierop heeft de NsC 34916402 in april 2018 een notitie opgesteld en ingediend bij Projectgroep NTA 8800. Hierin heeft zij geadviseerd om bij bepaling van de energieprestatie de watertemperatuur in tapwaterinstallaties aan te houden die ook bij een normale bedrijfsvoering gehanteerd is c.q. minimaal 55°C in woninginstallaties of 60°C in collectieve installaties en circulatiesystemen.